

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VIII](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - VIII, 09 : De Castore & Polluce](#)

Auteur(s) : Conti, Natale

```
","author_name_items":"Auteur(s)","author_size_items":"16px","title_size_items":"16px"}}, new UV.URLDataProvider()); /* uvElement.on("created", function(obj) { console.log('parsed metadata', uvElement.extension.helper.manifest.getMetadata()); console.log('raw jsonld', uvElement.extension.helper.manifest.__jsonld); }); */ }, false);
```

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[106\] : De Castore & Polluce](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre VIII

[Mythologia, Francfort, 1581 - VIII, 09 : De Castore & Polluce](#)

est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VIII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VIII, 09 : De Castor & Pollux](#)

est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VIII

[Mythologie, Paris, 1627 - VIII, 10 : De Castor & Pollux](#)

est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener Digitalisierungszentrum (MDZ).

cis requirunt, sic enim fieri Proceum modo ignem, modo aquam intelligen- dum est. veruntamen non solum ad amicitias, & ad ciuitatum administra- tiones hæc fabula pertinet, sed multo magis ad vniuersam humanæ vitæ ra- tionem, quippe cum neque semper indulgere genio conueniat, neque sem- per eadem vitæ seueritas retinenda sit; sed vtriusque rei tempora sunt co- gnoscenda, quippe cum nihil violentum sit diuturnum. Nihil aliud igitur dixisse mihi videtur per hæc figmenta, quam illud quod etiam dictum fuit ab oraculo; ne quid nimis, cum omnis omnium rerum salus & constantia in mediocritate moderationeq; sit collocata.

10

De Castore & Polluce. Cap. IX.

CAstorem item & Pollucem salutaria numina nauigantibus, si gemini ap- parent omnes crediderunt antiqui, acque etiam omnium nauigantiu- rum vniuersis sermo miratis tamē nominibus nostra ætate appellauit. fama fuit Iouem, vt de horum origine aliquid dicamus, captum desiderio Ledaæ tyo- dari Regis in cygnum se conuertisse, atq; illam compressisse. Nam cygnus factus ita iucundè cecinit, vt illum propter cantus suauitatem Leda adama- uerit & contrestauerit. Deinde ab eo cygno compressa ouum peperisse di- citur, è quo Castor & Pollux & Helena nati sunt, vt Ouidius in his innuit in epill. Helene;

10

Dat mihi Leda Iouem cygno decepta parentem,
Quæ falsam gremio credula souit auem.

Alii tamen crediderunt duo oia nata fuisse ex illo congressu, quorum ex al- tero Castor & Pollux, ex altero Helena nata sit & Clytemnestra. Non de- fuerunt tamen qui ex vno tantum ouo Pollucem & Helenam natos fuisse crediderint, quod Leda è Ioue conceperit, cum ex Tyndaro Castorem & Clytemnestram natos esse arbitrentur. hi igitur mortales vt ex homine co- cepti, illi immortales vt ex Deo crediti fuerunt. Vocati tamen sunt omnes Tyndarida, et in Lacedæmone iuxta Taygetum montem Laconia nati, vt ait Rome. in hymnis;

30

Castora Pollucemq; mihi nunc pandite Musæ
Tyndaridas, Iouis è celestis semine natos.
Taygeti peperit quondam hos subvertice Leda,
Clam coniuncta Ioui è celestia regna tenenti.

Theophrastus in Dioscoris Castorem & Pollucem Iouis filios, et non Tynda- ri appellauit;

40

Castora Pollucemq; timendos hostibus acres
Hi cum nati fuissent Peploni, quæ maritima erat ciuitas in sula eiusdem no- minis Lacedæmoniorum ditioris, vt fuit Thalamatarum scemo, & Acmian in quodam cantico scripserat, à Mercurio Pellenen nutriendi statim de portatu factuæ.

fuertunt. Deinde cum Iafon ad aureum vellus eſſet nauigaturus, & ad eum confluertent vndique delecti iuuenes, inter ceteros acceſſit Caſtor & Pollux, vt ait in lib. 1. Apollon.

10

Impulit hic fortem Pollucem Aecolica Leda,
Caſtora & hinc eadem domitorem rurfus equorum
E Sparte, partu quondam quos edidit vno
Tyndari in xde viri.

Hi multa praeclara facinora in ea nauigatione ediderunt: nam cum ad Be- bryciorum, Amyciq; Neptuni filii litus appuliſſent, Pollux aduerſus Amy- cum, qui omnes Argonautas provocauerat, in pugnam prodiuit, eumq; in- terfecit. Amycus enim conſueuerat ita omnes peregrinos interimere, cum il- los cogeret ſecum pugnis decertare: atque tunc etiam ad Argonautem ac- cedens Amycus ita omnes ad pugnam inuitauit;

20

Discite pontiugi nauis, quae diſcere oportet,
Nulli, Bebrycios portus qui intraueris, eſſe fas
Soluere, ni expertus ſit noſtrae robora dextrae
Quare agite o proceres praerantem robore cunctis
Mittite mi pugilem.

30

Theocritus autem exiſſe aquatum Pollucem ſcribit, & apud fontem Amycu inueniſſe, a quo coactus fuit pugnis decertare. Omnes tamen aſſentiuntur Amycum fuiſſe cum multis Bebrycijs a Polluce occiſum. Iidem poſt Col- chicam expeditionem in patriam reuerſi, cum Theſeus Helenam rapuiſſet, in Athenienſes ad recuperandam ſorore militauerunt, tum expugnata Aphid- na, captaque vrbe, & Helena recepta, omnibus Athenienſibus pepercerunt, praeterquam vni Aethrae matri Theſei, quam captiuam abduxerunt. Inde vero effectum eſt vt Reges & ſeruatores Dioſcuri ob eximiam clementiam ab Athenienſibus ſine poſtea vocati. Poſt recuperatam ſororem in amorem Phgbes & Talayrae filiarum Leucippi, Arſinoesque ſororu in ciderunt, quaq; ipſi in Theſeo improbauerat, in alios ipſi committere non dubitarunt. Zez-

40

veto non Phgbes, ſed Haeram vocat alteram Leucippi filiarum hiſt. & Chil. s. quam alii Naeiram vocarunt. Fuerant illae Lynceo & Idae Aphareo filiis deſpoſitae, quare earum mariti in captos Dioſcuros ob acceptam iniuriam impetum cum armis facientes grauem pugnam commiſerunt ad Taygeti montis radices, ac denique Caſtor a Lynceo interfectus eſt, ac Lynceus po- ſtea iſtus a Polluce columna ſaxea occubuit, de quo Pollux trophaeum ſere- xit. Futurum erat breui vt Pollux etiam acceptis ab Ida vulneribus interfi- ceretur, niſi Iupiter Idam fulmine ob natum percuſiſſet, vt ait in his Theo- critus;

ἢ γὰρ ἐν Τάλας ἀφάρειο ἰσάει χυτὰς
τὴν μὲν ἀφάρειο ταχὺν μιν ἀφάρειο ἰσάει
μῖλλα καπογγυτὸν βλάδι κφνίτην φερέει.
ἀλλέ ζυὸ ἐπάρειο, χάρει δὲ ἐπὶ ἐπὶ ἀλα τρυτὰ
μάρμωρο, κίττιδὲ φλινγορτωὶ φλινε κεραιτῶ.

Pars erat è cumulo nam Apharcio exerta columnæ,
Quam forti dextra fregit Messenius Idas :
Hanc fratrisq; sui fuerat iacturus in hostem.
Iupiter auxilium tulit, illi marmor ab ipsa
Decussit dextra, & combusit fulminis igne.

16

Alii Pollucem etiam cęsum fuisse dixerunt : atque cum vterque se intra
ventrosam quercum occultasset, à Lynceo mortalium omnium perspicacif-
simo fuisse visos ; vt patet ex his ;

κίφα δὲ Λυκεῖο

τρυγγίτην ἀφάρειο κίφα ταχὺν ἀφάρειο
ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο
τρυγγίτην ἀφάρειο ταχὺν ἀφάρειο ἀφάρειο
ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο
ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο ἀφάρειο

quo tempore Lynceus

10

Taygeti velox ascendit culmina montis
Lustravitq; oculis quidquid tenet insula magni
Tantalidæ Pelopis. præacuto lumine vidit
Hos ambos intra ventrosæ robora quercus,
Pollucem fortem, & domitorem Castora equorum.

Habuerunt aurigas Rhecam & Amphifratum viros fortissimos, quorum
alter Phthiotis illis, qui Achaïam habitauerunt, alter Laconibus, qui Henio-
chiam vocatam, duces fuerunt, vt ait Strab. lib. 1. Dicuntur primi Dioscu-
ri arcus inuenisse, & docuisse canes quod spectat ad venationem, & cęsus
certamen, vt nos lib. 1. Venationum scripsimus ;

30

Quid referam Ledæ pueros ? hic reperit arcus,
Et cursu domitare feras inuenit equorum.
Ille canes primus docuit vestigia caute,
Atque feris homines crudo decernere cęstu.

Cum cęsus fuisset igitur Castor à Lynceo fabulantur immortalẽ Pollucem
à patre Ioue petiisse, vt Castor immortalitatem assequeretur, quod cum ob-
tinere non potuisset impetrauit denique vt dimidium sœx posset illi impar-
tire, quare alternis diebus singuli viuere dicuntur, vt est apud Virgilium
libro sexto ;

Si fratrem Pollux alterna morte redemit,
Itq; reditq; viam toties.

40

Hi crediti sunt ab equis albis vehi soliti, quare ita scripsit Pindarus in Py-
thiis in Hierone ;

Ἴχθὺς ἀμύκλας ἔσθεται,
ἀμύκλας ἔσθεται,
ἀμύκλας ἀμύκλας ἔσθεται
ἔσθεται.

Habitabant Amyclás diuites

è Pindo

cippi Sparten inuadentibus commisso prelio cecidit. neque tamen ante qua-
 dragimum annum ab eo bello inter Deos fuerunt relati. alii non à filiis
 Leucippi, sed ab aliis exfos putarunt. qui Idam fulmine ictū dixerunt, quia
 Castorem cecidisset, illi datam fuisse Polluci à Ioue optionem inquitunt, cum
 illum solari Iupiter cuperet in morte fratris, verum mallet eligendi im-
 mortalis ne ipse vellet fieri, an potius sex menses cum fratre viuere, & sex al-
 terne mori. tum Pollux cum fratre viuere & mori maluit. Hæc tot fabulo-
 se de his tradita sunt ab antiquis, è quibus veram sententiam exprimamus.
 Castor & Pollux & Helena ex vno ouo nati dicuntur Ioue patre; quid hoc
 10 monstrum est Dii boni? fieri nullo modo sanè potuit vt tanta multitudo eodē
 partu nata sit; quippe cum natura numerum mammarum superari omnino
 non patiatur; quod si filiorum numerus mammas superauerit, illi postea vi-
 uere non possunt. Ridiculum est igitur & oua nata fuisse è muliere, & tot
 homines ex ouis, & eodem partu, & omnes vixisse. fictum fuit igitur vt qui-
 dam voluerunt, Ledam ouum peperisse, quia prægnans ventrem ad oui for-
 mam rotundum haberet, vel vt alii maluerunt, quia in eadem pellicula ouo
 persimili fetus conreuerint. Hanc cum Ioue in cygnum verio concubuis-
 se inquitunt, cum Ioues reges omnes dicerentur. quam cum Rex quidam nō
 in mollibus stratis & regio apparatus compressisset, sed apud Eurotam fluuiū
 20 Lacedæmoniorum cygnorum more in locis humidis; locus datus est fabu-
 læ, quod Iupiter cygnus factus eam compresserit. fuerunt filii è Pephno in
 Pellenen portatū educandi, quod etiam vt ex adulterio nati, educandi in alia
 loca missi sint. Quæ de rebus gestis eorum memorantur, ab historia non
 dissentiunt. nisi quod fuerit Idas fulmine percussus: quod & ipsum tamen
 historice dictum esse scribitur Zex. hist. 48. chil. 2. quippe cum Cerauni nomē
 locum dederit fabulæ, cum suppetas tulerit Polluci. nam Græci ceraunum
 fulmen appellant. Fabulati sunt Lynceum acutissime videre solitum illa
 etiam quæ essent sub terra; quia metalla prior innenerit auri & argenti, &
 ferri: cum enim lucernam sub terra reliquisset, ac metalla efferret, credi-
 30 tus est quæ forent sub terra etiam videre. Cum pater igitur mortuos filios
 sepulturæ mandasset, vt vir astrologiæ peritissimus multitudini persuasit im-
 peritorum Castorem & Pollucem fuisse inter sydera relatos. Illud autem
 ob facilitatem ingenii & humanitatem Pollucis alii factum esse existimarūt,
 nam mustum est & omne dulce appellatum, & multus, vnde no-
 men est Pollucis apud Græcos, ob suauitates ingenii & in omnes elementa
 dictum. cum ignes illi circa capita horum nauigantium prius apparuissent,
 crediti sunt illi ignes ab imperitis à Castore & Polluce mitti in tempestati-
 bus signa nauigantibus salutaria: apparent autem geminæ flammæ aliquan-
 do in castris in summa parte pilorum, aut tentoriorum, at aliquando in na-
 40 uibus circa antemnas, aut in summa parte mali, aut iuxta carchesium, quod
 signum videntes nauigantes in magnam spem veniunt salutis & tranquillitatis
 futuræ. Si vna tantum flamma appareat, solum Castorem esse arbitran-
 tur mortalem, quare periculū omnibus portendere: si binæ, salutatae sunt.
 si tertia accedente flamma Helenæ illæ profugerint, illæque circa malum con-
 sederit, certissima mors nauigantibus significatur, aut certissimum naufragium.
 Has geminas flammæ nunc Diuos Nicolaum & Hermum nauigan-
 tes appellant: quæ quid sint, vel quomodo appareant, magna fuit semper
 inter scriptores contentio. Credidit nauigantium nostri temporis multi-
 tudo

tudo cum Diuos singularim in auxilium petit eas flammâs esse illos Diuos ad quorum nomina euauerint. alii, qui rem altius ueligare uoluerunt, inter quos fuit Xenophanes, crediderunt spectra quædam propter timorem mortalium oculis sese offerre, tanquam somnia sanum ægrotantium. Quid enim prohibet in magna animorum trepidatione sensus quoq; mirificè perturbari, & prodigiola quædam monstra apparere? nam turbatorum sensuum comices sunt plerumque horrende & admirabiles res uisæ. Ego sane nihil horum esse putauerim, sed vapores quosdam in ignes pertennes ex ære concretos, qui suapte natura summa petunt malorum & antemnarum; quippe cum toridem uisû sint aliquando, quot fuerunt nauigia, at non duo tantum. nam si essent spectra solum, quæ pro sensuum perturbationibus apparent, illud necessario sequeretur, ut non solum aliis minores, aliis maiores ignes apparent; aliis plures, aliis pauciores; sed etiam pro affectis corporibus & dominantibus humoribus, aliis ignes ardentes, aliis armati homines & dimicantes, aliis bellæ horribiles & admirandis formis viderentur; quoniã ita laborantibus, & male affectis corporibus hæc videntur in somnis, & aliquando nihilominus uigilantibus. illi igitur ignes cum gemini apparent, exhaustam propè concretam tempestatum materiam significant; cum unus fuerit ignis, nondum concretam; cum plures, maximam superesse copiam. Isti ignes si densissimus aer, & vaporibus plenus extiterit, ob frequentiam condensatæ materię, fugantur ad Helena, quæ non, nisi ex abundantia ingenti confurgit vaporum. Dicti sunt Caïtor & Pollux in Deos relati ob beneficentiam, quæ in homines contulerunt, cum multos sceleratos homines de medio sustulerint; & in eos populos, quos subiugauerant, singulari clementia sint usi. Quo autem pacto per hæc mores hominum corrigere conati sunt antiqui? beneficentiam, & liberalitatem in omnes, & propinquorum præcipue concordiam diis gratissimam esse demonstrarunt, quare ad has virtutes per hanc fabulam nos horrabamur. at nunc de Aeolo.

De Aeolo. Cap. X.

A Eolus, ventorum imperator, vel potius ut quidam putarunt, quæstor, Hippotez filius fuit, ut innuit Quid. in epist. Leandri. Parce precor, facilemque moue moderatius auram; Imperet Hippotades sic tibi triste nihil. Sic Apollon. lib. 4. Argonaut.

Aeolum Hippotez filium clarum.

Matrem Aeolo fuisse Meneclam Hylli Lyparentis filiam memorix prodidit Euthydemus Atheniensis in libro de Salsamentis; at Eudoxus Cnidius in libro secundo de ambitu terræ Ligyam Actoris Carystii filiam matrem Aeoli fuisse mullu't, quamuis dixerunt nonnulli non enim tantum Hippotez filium fuisse Aeolum uocatum eo nomine, sed etiam filium Hellanis cuiusdã Iouis nepotem. omnia tamen quæ dicuntur de Aeolis ad unum Hippotez filium referuntur. Non defuerunt, qui Iouis filium putauerint. habitauit Aeolus in una ex illis septem insulis, quæ de illius nomine dictæ fuerunt Aeolix, atque illa Strongyle nominabatur, ut ait Str. lib. 6. fuerunt omnes illæ insulæ sub imperio Aeoli; atque Strongyle dicta est à rotunditate, quæ

R r r a Didyma